Elif Shafak

Štyridsať pravidiel lásky

PÔVABNÁ, OČARUJÚCA
A PODMANIVÁ KNIHA

THE TIMES

Štyridsať pravidiel lásky

ELIF SHAFAK

Štyridsať pravidiel lásky

Z angličtiny preložila
Adriana Oravcová

slovart

Copyright © Elif Saglik 2010
Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o., Bratislava 2015
Translation © Adriana Oravcová 2015

ISBN 978-80-556-1192-1

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto knihy sa nesmie reprodukovať ani šíriť v nijakej forme, žiadnymi prostriedkami, ani elektronickými, ani mechanickými a ani vo forme fotokópií, nahrávok, prostredníctvom súčasného a ani budúceho informačného systému a podobne, bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

Zahírovi a Zelde

Keď som bol dieťa, videl som Boha,
videl som anjelov;
pozoroval som tajomstvá vyššieho a nižšieho sveta.
Myslel som si, že všetci ľudia vidia to isté.
Potom som pochopil, že nevideli nič...
Šams z Tabrízu

Prológ

Ak hodíte kameň do rieky, účinok sa hneď neprejaví. Na mieste, kde kameň prenikol povrchom, sa zjaví malá vlnka a vzápätí sa ozve špľachnutie, stlmené šumením vody.

Hoďte však kameň do jazera. Čo to spôsobí, bude vidieť nielen zreteľnejšie, ale aj oveľa dlhšie. Kameň naruší pokojnú hladinu. Na mieste, kde narazí na vodu, sa vytvorí kruh a vzápätí sa kruh rozšíri o ďalší, potom o ďalší. Zakrátko sa vlny vyvolané jedným špľachnutím rozšíria a zanechajú stopu na celej zrkadlovej hladine. Kruhy sa zastavia a zmiznú, až keď dosiahnu breh.

Ak kameň dopadne do rieky, rieka ho prijme ako ďalší pohyb na svojej búrlivej ceste. Nič nezvyčajné. Nič nezvládnuteľné.

No ak kameň padne do jazera, jazero už nebude nikdy také ako predtým.

Štyridsať rokov plynul život Elly Rubinsteinovej ako tichá voda – bol to predvídateľný sled návykov, potrieb a záľub. Hoci bol v mnohých ohľadoch jednotvárny a obyčajný, nepokladala ho za nudný. Za posledných dvadsať rokov každé želanie, každý človek, s ktorým sa spriatelila, a každé rozhodnutie, ktoré urobila, prešlo filtrom jej manželstva. Jej manžel David bol úspešný zubár, ktorý tvrdo pracoval a dobre zarábal. Vždy vedela, že ich nespája hlboké puto, ale nazdávala sa, že silná emocionálna väzba nemusí byť v manželstve prvoradá, najmä pri dvojici, ktorá žije spolu už tak dlho. V manželstve sú dôležitejšie veci ako vášeň a láska, napríklad porozumenie, náklonnosť, súcit a schopnosť, ktorá každého, kto ju má, približuje Bohu – schopnosť odpúšťať. V porovnaní s tým bola láska niečo bezvýznamné. Pravda, pokiaľ ste nežili vo svete románov a romantických filmov, kde

majú hlavné postavy v sebe vždy niečo nadľudské a ich láska je priam legendárna.

Na prvom mieste v Ellinom zozname priorít boli deti. Mali krásnu dcéru Jeannette, študujúcu na vysokej škole, a dvojčatá Orly a Aviho v tínedžerskom veku. Okrem toho mali dvanásťročného zlatého retrievera Spirita, ktorý sprevádzal Ellu na ranných prechádzkach a bol jej najveselším spoločníkom od čias, keď bol ešte šteniatko. Teraz bol starý, mal nadváhu, úplne hluchý a takmer slepý. Jeho pozemský život sa krátil, ale Ella si radšej myslela, že bude žiť večne. To bola celá ona. Nikdy nevedela čeliť koncu niečoho, či to bol návyk, etapa alebo manželstvo, dokonca ani vtedy, keď mala koniec rovno pred očami, zreteľný a nevyhnutný.

Rubinsteinovci žili v Northamptone v štáte Massachusetts, vo veľkom viktoriánskom dome, ktorý už potreboval renováciu, ale ešte stále vyzeral honosne, mal päť spální, tri kúpeľne, lesklé dlážky z tvrdého dreva, garáž pre tri autá, francúzske okná a najlepšia zo všetkého bola vírivka v záhrade. Mali životné poistky, poistené autá, dôchodkové poistenie, sporenie na štúdium detí, spoločný bankový účet a okrem domu, v ktorom bývali, dva závideniahodné byty: jeden v Bostone a druhý na Rhode Islande. Ona aj David na toto všetko tvrdo pracovali. Veľký rušný dom s deťmi, elegantným nábytkom a vôňou domácich koláčov by mohol niektorým ľuďom pripomínať klišé, ale pre nich to bol obraz ideálneho života. Okolo tejto spoločnej predstavy si vybudovali svoje manželstvo a splnili si ak nie všetky, tak väčšinu svojich snov.

Na posledný sviatok Valentína daroval Elle manžel diamantový prívesok v tvare srdca, pri ktorom bol lístoček so slovami:

> Mojej milovanej Elle,
>
> rozvážnej žene so šľachetným srdcom a s trpezlivosťou svätice. Ďakujem, že ma máš rada takého, aký som. Ďakujem Ti, že si moja žena.
>
> Tvoj David

Nikdy sa mu nepriznala, že pri čítaní tohto venovania mala pocit, akoby čítala nekrológ. Toto o mne napíšu, keď zomriem, pomyslela si. A keď budú úprimní, môžu dodať aj toto:

Keďže sa celý život venovala manželovi a deťom, neovládala nijakú techniku na prežitie, ktorá by jej pomohla samostatne bojovať so životnými ťažkosťami. Nepatrila k ľuďom, ktorí hádžu opatrnosť za hlavu. Aj zmena značky kávy bola pre ňu dôležité rozhodnutie.

A práve preto nikto vrátane Elly samej nevedel vysvetliť, čo sa deje, keď na jeseň 2008, po dvadsiatich rokoch manželstva, podala žiadosť o rozvod.

Bol však na to dôvod: láska.

Nežili v tom istom meste. Dokonca ani na tom istom kontinente. Boli od seba nielen na míle vzdialení, ale takí odlišní ako deň a noc. Ich životný štýl sa natoľko líšil, že by nezniesli prítomnosť toho druhého, o zaľúbení ani nehovoriac. No stalo sa to. A stalo sa to rýchlo, tak rýchlo, že Ella nemala čas uvedomiť si, čo sa deje, ani sa mať na pozore, ak sa človek vôbec môže mať na pozore pred láskou.

Láska prekvapila Ellu tak náhle a nečakane, ani čo by niekto z ničoho nič hodil do pokojného jazierka jej života kameň.

Ella

NORTHAMPTON 17. MÁJA 2008

V ten príjemný jarný deň za kuchynským oknom spievali vtáky. Dodatočne si Ella prehrávala v mysli túto scénu toľko ráz, že jej nepripadala ako útržok z minulosti, ale neprerušená chvíľa, ktorá sa ešte stále odohráva niekde ďaleko vo vesmíre.

Bola sobota popoludní, rodina sedela okolo stola pri neskorom obede. Manžel si nakladal na tanier vyprážané kuracie stehná, svoje obľúbené jedlo. Avi sa hral s príborom, akoby to boli bubnovacie paličky, zatiaľ čo jeho dvojča, sestra Orly, sa pokúšala vyrátať, koľko kúsočkov z každého jedla môže odštipnúť, aby si nenarušila diétu pozostávajúcu zo 650 kalórií na deň. Jeannette, ktorá študovala v prvom ročníku na neďalekej Mount Holyoke College, si zamyslene natierala smotanovým syrom druhý krajec chleba. Spolu s nimi sedela pri stole aj teta Esther, ktorá im priniesla svoj vychýrený mramorový koláč a zostala na obed. Ellu čakalo po obede množstvo práce, ale nechcela hneď vstať od stola. V poslednom období nemali veľa času na spoločné jedlo a toto sa jej zdala vítaná príležitosť na pokojnú debatu v rodinnom kruhu.

„Esther, už ti Ella oznámila tú dobrú správu?“ nečakane sa spýtal David. „Našla si výbornú prácu.“

Hoci Ella vyštudovala s vyznamenaním anglickú literatúru a svoju milovanú beletriu, po štúdiu sa tejto téme veľmi nevenovala, až na redakčnú úpravu krátkych článkov pre ženské časopisy, návštevu niekoľkých knižných klubov a občasné recenzie kníh pre miestne noviny. To bolo všetko. Boli časy, keď túžila stať sa poprednou literárnou kritičkou, ale potom sa jednoducho

zmierila s faktom, že život ju odvial iným smerom a urobil z nej usilovnú ženu v domácnosti s nekonečnými každodennými povinnosťami okolo troch detí.

Nesťažovala sa. Dostatočne ju zamestnávala úloha matky, manželky, opatrovníčky psa a gazdinej. Nemusela byť okrem toho všetkého ešte aj živiteľkou rodiny. Hoci ani jedna z jej feministických priateliek zo Smith College neschvaľovala jej rozhodnutie, bola spokojná so svojím postavením nepracujúcej matky a bola vďačná, že si to s manželom môžu dovoliť. Navyše nikdy ju neopustila vášeň ku knihám a pokladala sa za dychtivú čitateľku.

Pred niekoľkými rokmi sa veci začali meniť. Deti vyrástli a dávali jej jasne najavo, že ju už nepotrebujú do takej miery ako predtým. Uvedomila si, že má veľa voľného času pre seba a uvažovala o tom, že si nájde prácu. David ju v tom povzbudzoval a hoci o tom často hovorili, zriedka sa zaujímala o možnosti, ktoré sa jej naskytli, a keď to aj urobila, jej potenciálni zamestnávatelia vždy hľadali niekoho mladšieho alebo niekoho s väčšími skúsenosťami. Zo strachu pred opakovanými odmietnutiami časom pustila túto myšlienku z hlavy.

No v máji 2008 všetky prekážky, ktoré jej bránili nájsť si prácu, nečakane zmizli. Dva týždne pred svojimi štyridsiatymi narodeninami zrazu pracovala pre literárnu agentúru so sídlom v Bostone. Túto prácu jej našiel manžel prostredníctvom jedného zo svojich klientov – alebo možno prostredníctvom niektorej svojej milenky.

„Ach, nie je to nič svetoborné," ponáhľala sa teraz Ella s vysvetlením. „Pracujem len na čiastočný úväzok ako lektorka v jednej literárnej agentúre."

David sa však očividne rozhodol, že jej nedovolí zľahčovať dôležitosť jej nového zamestnania. „No tak, povedz im, že je to veľmi známa agentúra," naliehal, aby ju postrčil, ale keď sa k tomu nemala, energicky súhlasil sám so sebou. „Je to prestížne miesto, Esther. Keby si videla ostatných zamestnancov! Čerství absolventi z najlepších škôl. Ella je jediná, čo sa vracia do práce po rokoch práce doma. No tak, nebuď taká skromná."

Ella uvažovala, či sa jej manžel v hĺbke duše necíti vinný, že stál v ceste jej kariére, alebo preto, lebo ju podvádzal – toto bolo jediné vysvetlenie, ktoré jej prišlo na um, keď teraz počúvala jeho nadšené reči.

Ešte vždy sa usmievajúc, David dodal: „Tomuto hovorím guráž. Všetci sme na ňu veľmi hrdí."

„Je to poklad. Vždy bola," povedala teta Esther takým sentimentálnym hlasom, akoby Ella vstala od stola a odišla navždy.

Všetci na ňu hľadeli s láskou. Dokonca aj Avi si odpustil cynickú poznámku a Orly sa celkom výnimočne zaujímala aj o niečo iné ako o svoju líniu. Ella nevdojak ocenila tento okamih všeobecnej láskavosti, no premohol ju pocit vyčerpanosti, aký ešte dosiaľ nikdy nezažila. V duchu sa modlila, aby niekto zmenil tému.

Jeannette, jej staršia dcéra, musela počuť jej modlitbu, pretože nečakane zašvitorila: „Aj ja mám pre vás dobrú správu."

Všetky hlavy sa k nej obrátili a tváre im žiarili očakávaním.

„Scott a ja sme sa rozhodli, že sa vezmeme," oznámila Jeannette. „Ach, viem, čo mi chcete všetci povedať. Že sme ešte neskončili školu a podobne, ale musíte pochopiť, že sa cítime pripravení na tento dôležitý krok."

Pri jedálenskom stole nastalo trápne ticho a teplo, ktoré sa okolo nich vznášalo ešte pred chvíľou, sa vytratilo. Orly s Avim si vymenili bezvýrazné pohľady a teta Esther zmeravela s pohárom jablkového džúsu v ruke. David odložil vidličku, akoby ho bola prešla chuť na jedlo, a úkosom pozrel na Jeannette svetlohnedými očami, ktoré mali v kútikoch vrásky smiechu. Teraz mu však vôbec nebolo do smiechu. Pery sa mu vykrútili do grimasy, ani čo by bol práve prehltol dúšok octu.

„Výborne! Čakala som, že sa budete tešiť z môjho šťastia, a namiesto toho som dostala studenú sprchu," zakvílila Jeannette.

„Práve si povedala, že sa budeš vydávať," poznamenal David, akoby jeho dcéra zabudla, čo povedala, a bolo treba ju o tom informovať.

„Oci, viem, že sa ti to môže zdať trochu priskoro, ale Scott ma požiadal o ruku a ja som mu už povedala áno."

„Ale prečo?" spýtala sa Ella.

Z toho, ako na ňu Jeannette pozrela, Ella usúdila, že jej dcéra čakala inú otázku. Radšej by počula „Kedy?" alebo „Ako?" V oboch prípadoch by to znamenalo, že môže začať nakupovať a chystať si svadobné šaty. No otázka „Prečo?" bola z celkom iného súdka a zaskočila ju nepripravenú.

„Pretože ho milujem," tón Jeannettinho hlasu bol mierne blahosklonný.

„Zlatko, mala som na mysli, prečo to náhlenie?“ nástojila Ella. „Si tehotná alebo čo?“

Teta Esther sa mykla na stoličke, zatvárila sa prísne a jej úzkosť bola priam hmatateľná. Vytiahla si z vrecka tabletku antacidu a začala ju žuť.

„Budem strýko,“ zachichotal sa Avi.

Ella chytila dcéru za ruku a jemne jej ju stisla. „Vždy môžeš povedať pravdu. Vieš to, však? Budeme pri tebe stáť v každej situácii.“

„Mama, mohla by si s tým láskavo prestať?“ zvolala Jeannette a vytrhla si ruku z maminej. „Nie som v tom. Privádzaš ma do rozpakov.“

„Chcela som ti len pomôcť,“ odvetila Ella pokojne, pokoj bol však stav, ktorý v poslednom čase dosahovala čoraz ťažšie.

„Tým, že si ma urazila. Ako vidieť, jediný dôvod, prečo by sme sa mali so Scottom vziať, by podľa teba bol len ten, že som nabúchaná! Nenapadlo ti, že by som sa zaňho mohla chcieť vydať preto, že ho milujem? Už spolu chodíme osem mesiacov.“

Ella posmešne odfrkla: „No pravdaže, akoby sa dal spoznať charakter človeka za osem mesiacov! Tvoj otec a ja sme manželia takmer dvadsať rokov a dokonca ani my nemôžeme tvrdiť, že vieme jeden o druhom všetko. Osem mesiacov vo vzťahu ešte nič neznamená!“

„Bohu stačilo šesť dní, aby stvoril celý vesmír,“ veselo zahlásil Avi, ale chladné pohľady všetkých pri stole ho umlčali.

David vycítil stupňujúce sa napätie a s očami upretými na staršiu dcéru a s obočím zmraštenym od premýšľania zasiahol do rozhovoru: „Zlatko, tvoja mama sa ti snaží vysvetliť, že chodiť na rande je jedna vec a svadba je niečo celkom iné.“

„Ale, ocko, myslíš si, že budeme večne len randiť?“ spýtala sa Jeannette.

Ella sa zhlboka nadýchla a povedala: „Ak máme byť celkom úprimní, čakali sme, že ťa to prejde. Si primladá na akýkoľvek vážny vzťah.“

„Vieš, čo si myslím, mama?“ povedala Jeannette takmer nečujne. „Myslím si, že na mňa prenášaš svoj vlastný strach. Ale to, že si sa vydávala taká mladá a v mojom veku si už mala dieťa, ešte neznamená, že urobím rovnakú chybu.“

Ella očervenela, akoby ju bol niekto udrel po tvári. Veľmi dobre si pamätala na ťažké tehotenstvo, ktoré sa skončilo predčas-

ným narodením Jeannette. Ako dojča a aj neskôr ako batoľa jej dcéra z nej vysala všetku energiu, preto čakala ďalších šesť rokov, kým opäť otehotnela.

„Zlatko, tešili sme sa, keď si sa začala stretávať so Scottom," začal David opatrne, skúšajúc inú stratégiu. „Je to fajn chlapec. Ale ktovie, ako ho budeš vnímať po promócii? Dovtedy sa môže všeličo zmeniť."

Jeannette slabo prikývla, akoby chcela vyjadriť trochu viac ako neúprimný súhlas. Potom sa spýtala: „Je to preto, že Scott nie je žid?"

David prevrátil oči, akoby nechcel veriť tomu, čo počuje. Vždy si zakladal na tom, že je nezaujatý, vzdelaný otec a vo svojom dome sa vyhýbal akýmkoľvek negatívnym poznámkam o rase, náboženstve alebo pohlaví.

Jeannette však nemienila ustúpiť. Obrátila sa k matke a spýtala sa: „Pozri sa mi do očí a povedz mi, či by si mala tie isté námietky, keby bol Scott mladý židovský chlapec a volal sa Áron?"

V jej hlase bolo cítiť trpkosť a sarkazmus a Ella sa obávala, že dcéra toho v sebe dusí ešte oveľa viac.

„Zlatko, budem k tebe úprimná, aj keď sa ti to možno nebude páčiť. Viem, aké je úžasné byť mladý a zaľúbený. Ver mi, naozaj to viem. No uzavrieť manželstvo s niekým, kto pochádza z iného prostredia, je veľké riziko. A ako tvoji rodičia chceme mať istotu, že urobíš správnu vec."

„A ako viete, že to, čo je správne pre vás, je správne aj pre mňa?"

Ellu otázka trochu vyviedla z miery. Vzdychla si a pošúchala si čelo, akoby ju práve rozbolela hlava.

„Milujem ho, mami. Nič ti to nehovorí? Poznáš to slovo odniekiaľ? Pri ňom mi bije srdce rýchlejšie. Nemôžem bez neho žiť."

Ella sa pridusene zasmiala. Nemala v úmysle robiť si posmech z citov svojej dcéry, ani najmenej, ale tak sama vnímala svoj smiech. Z neznámych dôvodov bola veľmi nervózna. Už mala spory s dcérou aj predtým, stovky hádok, ale dnes mala pocit, že sa škriepi s niečím iným, s niečím oveľa väčším.

„Mami, čo si nikdy nebola zaľúbená?" ostro sa spýtala Jeannette, do hlasu sa jej vkradol náznak pohŕdania.

„Ale, daj mi s tým pokoj! Prestaň snívať a vráť sa do skutočnosti, dobre? Si taká..." Elline oči odbehli k oknu, hľadajúc nejaké dramatické slovo, kým konečne nevyhŕkla... „romantická!"

„Čo je na tom zlé, ak je niekto romantický?“ spýtala sa Jeannette urazene.

Naozaj, čo je na tom zlé? pomyslela si Ella. Odkedy ju tak rozčuľuje romantika? Hoci nemala pripravenú odpoveď na otázku, ktorá ju na dne duše znepokojovala, pokračovala ďalej: „No tak, zlatko! V ktorom storočí žiješ? Zapíš si do tej svojej hlavičky, že ženy sa nevydávajú za mužov, do ktorých sa zaľúbia. Keď príde na lámanie chleba, vyberú si chlapíka, ktorý bude dobrým otcom a spoľahlivým manželom. Láska je len sladký cit, ktorý sa objaví a rýchlo zmizne.“

Len čo to Ella dopovedala, obrátila sa k manželovi. David si zopol ruky, pomaly, ako cez vodu, a díval sa na ňu, akoby ju videl prvý raz v živote.

„Viem, prečo to robíš,“ povedala Jeannette. „Žiarliš na moje šťastie a na moju mladosť. Chceš mať zo mňa nešťastnú ženu v domácnosti. Chceš, aby som bola taká ako ty, mami.“

Ella pocítila v žalúdku ťažobu, akoby tam mala obrovskú skalu. Skutočne je nešťastná žena v domácnosti? Vyčerpaná, vyhorená matka uväznená v pasci zlyhávajúceho manželstva? Takto ju vnímajú jej deti? A možno aj jej manžel? A čo priatelia a susedia? Zrazu mala pocit, že všetci okolo nej ju tajne ľutujú. Toto podozrenie bolo také veľké, až bolestivo zalapala po dychu.

„Ospravedlň sa mame,“ povedal David a obrátil k Jeannette zamračenú tvár.

„Je to v poriadku. Neočakávam ospravedlnenie,“ povedala Ella skľúčene.

Jeannette vrhla na matku posmešný pohľad. Potom odsunula stoličku, hodila na stôl obrúsok a vyšla z miestnosti. Po chvíli ju ticho nasledovali Orly s Avim, buď chceli prejaviť zriedkavú solidaritu so staršou sestrou, alebo ich jednoducho celý tento rozhovor dospelých nudil. Vzápätí odišla aj teta Esther, mrmlúc si nejakú výhovorku a rázne prežúvajúc poslednú antacidovú tabletku.

David s Ellou zostali pri stole, zavládlo medzi nimi rozpačité ticho. Ellu bolelo, že musí čeliť tejto prázdnote, ktorá, ako obaja vedeli, nemala nič do činenia so Jeannette ani s iným z ich detí.

David schmatol vidličku, ktorú predtým odložil nabok, a chvíľu sa na ňu uprene díval. „Mám to chápať tak, že si sa nevydala z lásky?“

„Ach, prosím, tak som to nemyslela.“

„A ako si to myslela?“ spýtal sa David a neodtŕhal oči z vidličky. „Nazdával som sa, že si bola do mňa zaľúbená, keď sme sa brali.“

„Bola som do teba zaľúbená,“ prikývla Ella, ale vzápätí dodala, „vtedy.“

„A kedy si ma prestala ľúbiť?“ spýtal sa David s kamennou tvárou.

Ella s údivom pozrela na svojho muža ako niekto, kto dosiaľ nevidel svoj obraz a teraz mu nastavili pred tvár zrkadlo. Naozaj ho prestala ľúbiť? Túto otázku si dosiaľ nikdy nepoložila. Chcela odpovedať, ale nechýbalo jej odhodlanie, skôr slová. V hĺbke duše vedela, že by si mali robiť starosti o to, čo je medzi nimi dvoma, a nie o svoje deti.

Namiesto toho robili to, čo vedeli najlepšie: nechali ubiehať dni, dovolili, aby do ich života prenikol stereotyp a čas plynul svojím neúprosným tempom.

Rozplakala sa, neschopná zadržať ten nepretržitý smútok, ktorý sa nevdojak stal súčasťou jej osobnosti. David odvrátil od nej svoju utrápenú tvár. Obaja vedeli, že neznáša, keď plače, rovnako ako ona nezniesla, aby plakala pred ním. Našťastie v tej chvíli zazvonil telefón a zachránil situáciu.

David zdvihol slúchadlo: „Zdravím... áno, je tu. Počkajte chvíľu, prosím.“

Ella sa vzchopila, a keď prehovorila, zo všetkých síl sa snažila predstierať dobrú náladu. „Prosím, tu Ella.“

„Dobrý deň, tu je Michelle. Prepáčte, že vás otravujem cez víkend,“ zaštebotal mladý ženský hlas.

„Včera ma Steve požiadal, aby som sa vám ozvala, a ja som zabudla. Už ste sa pustili do toho rukopisu?“

„Ach,“ vzdychla Ella a až teraz si spomenula na úlohu, ktorá na ňu čaká.

Jej prvou povinnosťou v literárnej agentúre bolo prečítať román neznámeho európskeho autora. Potom mala napísať podrobnú recenziu.

„Povedzte mu, nech si nerobí starosti, už som to začala čítať,“ zaklamala Ella. Michelle bola ambiciózna a tvrdohlavá a Ella ju nechcela sklamať hneď pri svojej prvej úlohe.

„Ach, výborne! Aké to je?“

Ella zmätene rozmýšľala, čo má povedať. O rukopise nevedela nič, iba to, že je to historický román o živote slávneho mystické-

ho básnika Rúmího, ktorého, ako sa dočítala, nazývajú „Shakespearom islamského sveta“.

„Ach, je to veľmi... *mystické*.“ Ella sa zachichotala v nádeji, že to zamaskuje žartom.

Michelle však bola vecná. „Dobre,“ povedala stručne. „Počujte, musíte sa do toho zahryznúť. Možno vám potrvá napísať recenziu na tento román dlhšie, ako si myslíte...“

V telefóne bolo počuť vzďaľujúce sa mrmlanie a Michellin hlas sa stratil. Ella si ju predstavila, ako robí niekoľko vecí súčasne – prezerá si e-maily, číta kritiku na jedného zo svojich autorov, odhryzuje si kúsok z tuniakového sendviča a leští si nechty – a počas tohto všetkého ešte telefonuje.

„Ste ešte tam?“ spýtala sa Michelle po chvíli.

„Áno, som.“

„Dobre. Počujte, je tu blázinec. Musím skončiť. Nezabudnite, že termín je o tri týždne.“

„Jasné,“ stručne odvetila Ella a snažila sa pôsobiť rozhodnejšie. „Stihnem to.“

Pravda však bola taká, že Ella si nebola istá, či chce hodnotiť ten rukopis. Spočiatku bola veľmi dychtivá a sebavedomá. Vzrušovala ju predstava, že ako prvá prečíta nepublikovaný román neznámeho autora a zohrá úlohu, aj keď malú, v jeho osude. No teraz si nebola istá, či sa bude vedieť sústrediť na tému, ako je súfizmus, ktorá je taká nepodstatná pre jej život, a na obdobie také vzdialené, ako je trináste storočie.

Michelle zrejme vycítila jej váhanie. „Máte s tým nejaký problém?“ spýtala sa. Keď sa nedočkala odpovede, začala naliehať. „Pokojne mi to povedzte.“

Po chvíli mlčania sa Ella rozhodla vyrukovať s pravdou von.

„Ide o to, že nie som si istá, či som momentálne v takej duševnej pohode, aby som sa sústredila na historický román. Chcem povedať, že ma zaujíma Rúmí a všetko okolo neho, ale tá téma mi je dosť cudzia. Možno by ste mi mohli dať posúdiť iný román, niečo, čo by mi bolo bližšie.“

„Váš postoj sa mi zdá trochu pomýlený,“ povedala Michelle. „Myslíte si, že sa lepšie pracuje s knihami, o ktorých niečo viete? Ani náhodou. Len preto, lebo žijete v tomto štáte, nemôžete očakávať, že budeme vydávať iba knihy, ktoré sa odohrávajú v Massachusetts.“